

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Σχολή Πολιτικών Μηχανικών

Υδατικοί πόροι, υποδομές και υπηρεσίες νερού: Ιδιωτικοποίηση ή κοινωνικοποίηση;

4 Ιουλίου 2013, Αθήνα

Επανακοινωνικοποίηση του νερού. Έχει μέλλον;

Σεπετζή Ευστρατία

Τοπογράφος Μηχανικός Α.Π.Θ. , MSc

Η Ευρωπαϊκή πραγματικότητα

Το παράδειγμα της Ελλάδας

- Στο πλαίσιο της επιβαλλόμενης πολιτικής στη χώρας μας βλέπουμε όλο και περισσότερους υπέρμαχους των ιδιωτικοποιήσεων.
- Έχει δρομολογηθεί η ιδιωτικοποίηση των εταιρειών ύδρευσης σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη καθώς ΕΥΑΘ και ΕΥΔΑΠ έχουν ενταχθεί στο ΤΑΙΠΕΔ.
- Οι πολίτες στην πλειοψηφία τους εμφανίζονται αντίθετοι στις ιδιωτικοποιήσεις. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα πολιτών στη Θεσσαλονίκη που συγκρότησαν μια ομάδα η οποία ως «Ένωση Πολιτών για το νερό» διεκδίκησε χωρίς επιτυχία την εξαγορά της ΕΥΑΘ.

Ιδιωτικοποίηση δικτύων ύδρευσης και Ευρωπαϊκή Ένωση

- Από την Ευρωπαϊκή Ένωση επιχειρείται το *άνοιγμα της αγοράς* στον τομέα της παροχής ύδρευσης μέσω Πρότασης οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης [COM(2011) 897 final].
- Η Πρόταση της οδηγίας αναφέρει ότι προκειμένου να εξασφαλισθεί πραγματικό *άνοιγμα της αγοράς* και ισόρροπη εφαρμογή των κανόνων σύναψης συμβάσεων παραχώρησης στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών, είναι αναγκαίο να ορίζονται οι *αντίστοιχοι φορείς με βάση άλλα κριτήρια και όχι το νομικό καθεστώς τους*.
- Η Πρόταση της οδηγίας δημιούργησε *έντονες αντιδράσεις*. Με πρωτοβουλία της οργάνωσης Right2water 1,5 εκατομμύριο άνθρωποι σε όλη την Ευρώπη διαμαρτύρονται ενάντια στην ιδιωτικοποίηση της ύδρευσης.

Ιδιωτικοποίηση δικτύων ύδρευσης και Ευρωπαϊκή Ένωση

- Ο Επίτροπος Barnier αναγνώρισε πριν λίγες μέρες ότι είναι καθήκον της Επιτροπής να λάβει σοβαρά υπόψη τις ανησυχίες που εκφράζονται από τόσους πολίτες. Έτσι, προβαίνει στην *αφαίρεση* ειδικά του νερού από την Πρόταση για Οδηγία.

Ο κίνδυνος της ιδιωτικοποίησης φαίνεται να απομακρύνεται από την Ευρώπη. Είναι όμως έτσι;

- Ευρωβουλευτές που συμμετείχαν στην Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αποφάσισε για την προτεινόμενη Οδηγία εμφανίζονται προβληματισμένοι καθώς υποστηρίζουν ότι *η πρόταση Barnier δεν διαφέρει επί της ουσίας καθόλου από τα όσα ήδη διατυπώνει η αρχική πρόταση.*

Προτεραιότητες υπηρεσιών νερού

Προσφορά
ποιοτικών
υπηρεσιών

Ισότητα όλων
στην
πρόσβαση στο
νερό

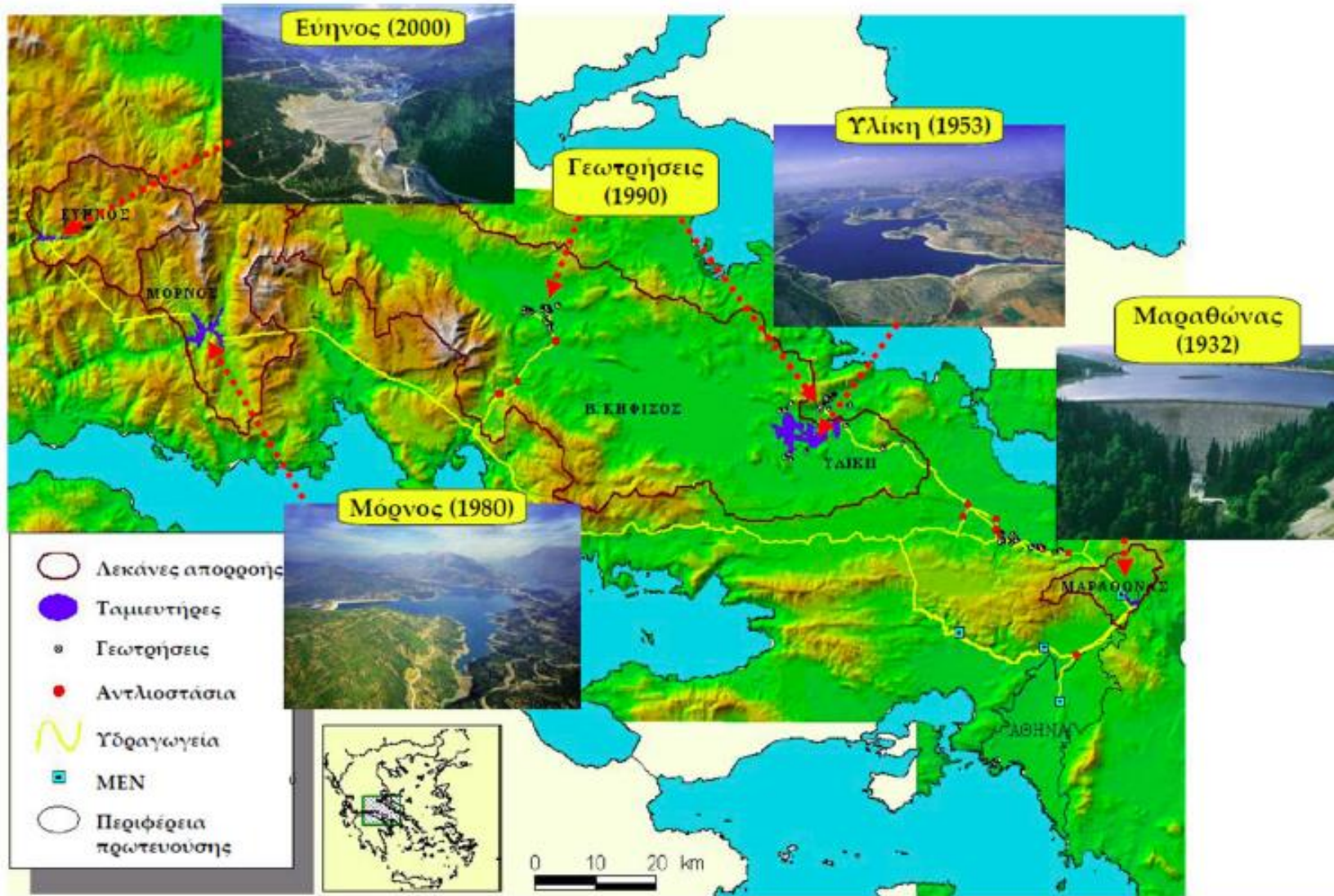

Προστασία του
περιβάλλοντος

Αξιοπιστία του
συστήματος
ύδρευσης

Υδροσύστημα Αθήνας

Πηγή πληροφοριών και χάρτη: Σχέδιο Διαχείρισης του Υδροδοτικού Συστήματος της Αθήνας — Έτος 2002–2003, Δεκέμβριος 2002
Δ. Κουτσογιάννης και Α. Ευστρατιάδης, Προσομοίωση και βελτιστοποίηση διαχείρισης υδροδοτικού συστήματος Αθήνας

Το παράδειγμα της Αθήνας

Η ΕΥΔΑΠ είναι ο διαχειριστής του υδροσυστήματος της Αθήνας, το οποίο απαιτεί την εξασφάλιση πολύ υψηλής αξιοπιστίας (99% σε ετήσια βάση)

Το υδραγωγείο Υλίκης έχει υψηλότερο κόστος λειτουργίας (λόγω άντλησης) έναντι του μηδενικού κόστους λειτουργίας της σήραγγας Ευήνου-Μόρνου και του υδραγωγείου Μόρνου (λειτουργία με βαρύτητα).

Οι κανόνες ασφαλούς διαχείρισης του υδροσυστήματος επιβάλλουν τη λήψη νερού από την Υλίκη, όταν τα αποθέματα των άλλων ταμιευτήρων πέφτουν κάτω από κάποιο όριο. Αυτό γίνεται προκειμένου να μη χάνεται το νερό της λόγω υπόγειων διαφυγών.

➡ Πόσο πιθανό θα ήταν ο ιδιώτης διαχειριστής να εκμεταλλεύεται το νερό της Υλίκης προκειμένου να μη χαθεί, αν και του στοιχίζει ακριβότερα;

Στο παράδειγμα της ΕΥΔΑΠ και του ταμιευτήρα Πουρναρίου στον Άραχθο επαναλαμβάνεται το ίδιο ερώτημα. Κατά πόσο αυτή η ευαίσθητη ισορροπία στην κάλυψη αντικρουόμενων στόχων θα διατηρηθεί και σε μία περίπτωση διαχείρισης πιο επιθετικά προσανατολισμένης στο κέρδος.

Επανακοινωνικοποίηση του νερού

- Ο εκσυγχρονισμός του τομέα των υδάτων θεωρείται ολοκληρωμένος όταν οι οικονομικές αρχές συνδυάζονται με την ποιότητα, τα περιβαλλοντικά πρότυπα και την απαιτούμενη απόδοση.
- Κάθε πόλη έχει διαφορετικά χαρακτηριστικά που διαμορφώνουν τις ανάγκες της, συνεπώς οι συντελεστές αποκτούν διαφορετική βαρύτητα για κάθε περίπτωση.

Στην πλειονότητα των περιπτώσεων παρουσιάστηκε ότι η επανακοινωνικοποίηση των δικτύων βελτίωσε την προηγούμενη κατάσταση.

Προβλήματα στην ιδιωτικοποίηση δικτύων

- Σκανδαλώδη περιθώρια κέρδους
- Άνιση πρόσβαση στο νερό
- Αύξηση τιμολογίων
- Αθέτηση υποσχέσεων για επενδύσεις στο δίκτυο
- Σκανδαλώδεις όροι παραχώρησης
- Αδιαφανείς διαδικασίες στις συμβάσεις
- Περιβαλλοντικοί κίνδυνοι
- Απολύσεις
- Απώλεια τεχνογνωσίας

Ιδιωτικοποίηση: Πώς έληξε;

Βολιβία

Dar Es Salaam

Αργεντινή

Παρίσι

Μαλαισία

Χάμιλτον

Έντονες κοινωνικές αντιδράσεις

Λήξη σύμβασης

Χρεοκοπία

Εκλογή νέου δημάρχου

Συνταγματική αναθεώρηση

Απόσυρση ενδιαφέροντος μετά τη θέσπιση
αυστηρότερων όρων

Η επανακοινωνικοποίηση μπορεί να γίνει παντού...

...είναι όμως τελικά η καλύτερη λύση;

Προβλήματα στις προσπάθειες επανακοινωνικοποίησης

- Αργεντινή: Η ύπαρξη συμβολαίου σε ισχύ εγείρει σημαντικές οικονομικές διεκδικήσεις από την πλευρά του ιδιώτη.
- Dar Es Salaam: Δεν παρέχεται πρόσβαση στο δίκτυο σε σημαντικό αριθμό πολιτών ενώ δίνεται εξαιρετική έμφαση στην είσπραξη εσόδων.
- Παρίσι: Ασαφή ιδιοκτησιακά όρια τεχνολογικών συστημάτων ιδιωτικού φορέα

Το “κλειδί” για επιτυχημένη επανακοινωνικοποίηση

- Ανάκτηση εμπιστοσύνης στο κράτος από τους πολίτες ώστε να δημιουργηθεί σχέση αλληλουποστήριξης και συνεργασίας.
- Μεταφορά τεχνογνωσίας από πόλεις με παρόμοια εμπειρία

- Αλληλέγγυες Διεθνείς Συνεργασίες
- Συνεργασία με επιστημονικούς φορείς
- Ισχυρή πολιτική ηγεσία

- Δημιουργία δημόσιου φορέα που θα λειτουργεί με διαφάνεια και υπευθυνότητα ώστε να εξασφαλίζει περιβαλλοντικά και οικονομικά βιώσιμο σύστημα ύδρευσης για όλους, επανιδρύοντας ουσιαστικά το σύστημα διαχείρισης του δημόσιου νερού.

Επανακοινωνικοποίηση: Έχει τελικά μέλλον;

- ✓ Η επανακοινωνικοποίηση είναι δύσκολη λέξη να την πεις και ακόμα πιο δύσκολο να γίνει
- ✓ Η οργανωμένη και ενεργή συμμετοχή των πολιτών είναι η βάση για τη διαμόρφωση αξιόπιστων φορέων κοινωνικών υπηρεσιών
- ✓ Δεν υπάρχει πεπατημένη οδός αλλά από την ανταλλαγή εμπειριών μπορούν οι πόλεις να διδαχτούν η μια από την άλλη
- ✓ Μέσα από ένα ορθό σχέδιο διαχείρισης, η επανακοινωνικοποίηση μπορεί να αποφέρει την πλέον βέλτιστη και βιώσιμη λύση

Αναφορές

- Ohemeng, F., *When Markets Fail to Deliver: An Examination of the Privatization and Deprivatization of Water and Wastewater Services Delivery in Hamilton*, Department of Political Science McMaster University Hamilton, 2006.
- Pigeon, M., et al., *Remunicipalization – Putting Water Back into Public Hands*, Transnational Institute - Amsterdam, 2012.
- Ruth Hillary, *ISO 14001-Case Studies and Practical Experiences*, Greener Management International, 1999.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας!!!

